

1986/88) spremembam podvržena četrtna vseh zemljiških kultur. To kaže na dinamične procese in spremembe, ki se javljajo na področju spreminjanja in preoblikovanja namembnosti kmetijskih in drugih zemljišč.

Najobsežnejše spremembe so bile pri travnikih in pašnikih, ki so se zmanjšali med drugim tudi na račun povečanja gozdov, vinogradov in sadovnjakov. Precejšen del travnikov je v zaraščanju z grmičevjem. Raba kmetijske zemlje se je najbolj intenzivirala v Goriških Brdih in Boninih (Koprsko primorje), kjer je nastala prava vinogradniška pokrajina. Opuščanje travnikov je bilo najmočnejše na območju Ospa, zaraščanje pašnikov v predelih Nove vasi na Krasu, kjer se je povečala gozdna površina za 40 ha, in sicer na račun nekdanjih pašnikov. Skratka, Pavlinova razprava ponuja na osnovi trdno zasnovane metodologije podroben vpogled in razlike v spreminjanje namembnosti zemljišč po posameznih območjih. Vzroke za ugotovljene in plastično prikazane razlike moramo iskati v pokrajinskih sestavinah kakor tudi v širših družbeno-gospodarskih razmerah posameznih področij in območij.

Spremno besedo k Pavlinovi razpravi je napisal dr. M. Klemenčič. Delo je opremljeno z dokumentarnimi in nazornimi kartografskimi ponazorili in bogato statistično dokumentacijo. Na osnovi avtorjevega gradiva in njegove vsebinske zasnove, je karte narisala B. Antoničeva. Obsežnejšemu pregledu uporabljene literature sledi izvleček v angleščini (str. 97-118). Med prebiranjem razprave se večkrat "zatakne", ker ni "tekoče" napisana. Besedilo bi zaslužilo skrbnejšo jezikovno lekturo in korekturo. S slednjo bi odpravili številne tiskarske napake in druge nedoslednosti, ki so se po nepotrebnem vrinile med besedilo odlične in skrbno opravljene raziskave.

Milan Natek

Barbič, A. (ur.), 1991: Prihodnost slovenskega podeželja. Prostor, prebivalci, gospodarske dejavnosti. - 285 str., Novo mesto

V Seidlovi zbirki je v oktobru 1991 v Novem mestu izšel zbornik razprav "Prihodnost slovenskega podeželja" s podnaslovom "Prostor, prebivalci, gospodarske dejavnosti". Zbornik vsebuje prispevke petnajstih avtorjev, ki jih je uredila Ana Barbič. Glede na aktualnost razvojnih problemov podeželja, imajo prispevki pomembno mesto med raziskavami podeželja.

Zbornik je vsebinsko razdeljen na pet delov. V prvem, ki je namenjen teoretičnim razmišljanjem o podeželju, sta dva prispevka. Najprej A. Barbič razmišlja o novem pojmovanju ruralnosti in predstavi osnovne sestavine tega koncepta, L. Gosar pa prikaže predlog usklajenega reševanja razvojnih problemov.

Planiranje podeželskega prostora je rdeča nit drugega dela knjige. V prvem prispevku o njem spregovori A. Prosen, urejanje in oblikovanje podeželskega prostora predstavi P. Gabrijelčič, ki nameni posebno pozornost metodološkemu pristopu izdelave modela ruralne rabe prostora. V tem sklopu je še prispevek P. Gantarja o družbenih posledicah urejanja prostora.

Tretji del knjige nam predstavlja prebivalstvo kot cilj in kot nosilca razvojnih projektov podeželskih skupnosti. O njem govori prispevek A. Barbič. J. Dekleva in D. Nikolič iščeta izhodišča za pospeševanje lokalnega razvoja, M. Makarovič analizira družine z vitalnih in odmirajočih kmetij v odnosu do kmetije, do kmečkega dela in poklica ter v odnosu do medsebojne pomoči. O vlogi žensk v razvoju vasi in podeželja sta svoj prispevek napisali A. Rus in M. Rupena-Osolnik. Poleg analize starostne opredelitve in delovne obremenitve žensk iščeta možnosti zaposlovanja žensk izven kmetijske dejavnosti.

Čeprav kmetijstvo ni več edina dejavnost na podeželju, je ena pomembnejših funkcij podeželja (in bo to tudi ostala) proizvodnja živil in kmetijskih surovin. V četrtem delu knjige je kmetijstvu namenjen prispevek M. Kovačiča, ki poleg splošnih značilnosti kmetijstva v Sloveniji obravnava še kmetijska gospodarstva, delovno silo v kmetijstvu, kmetijstvo v odnosu do urejanja podeželskega prostora, poda pa tudi razvojno koncepcijo kmetijstva. Gozdu kot sestavnemu delu podeželja je namenjen prispevek E. Azarova. Na nekatera osnovna vprašanja v zvezi z drobnim gospodarstvom pa poskuša odgovoriti S. Kukarjeva, ki v zaključku svojega prispevka navaja tudi možnosti za razvoj drobnega gospodarstva v Sloveniji.

Poleg teoretičnih izhodišč različnih strok o razvojnih možnostih podeželja daje zborniku posebno vrednost zadnji, peti sklop prispevkov, ki je namenjen predstavitvi treh razvojnih projektov podeželja v Sloveniji. O razvojnem projektu "Trebnje" poročajo A. Barbič, M. Kovačič in M. Rupena-Osolnik. Drug primer je "Spominski park Trebče" (prispevek A. Barbič, P. Gabrijelčič in J. Tomšič-Lušin), M. Mešl pa analizira zasnovo in uresničevanje razvojnega programa za Zgornjo Mežiško dolino.

Prihodnost slovenskega podeželja si nedvomno zasluži mesto med deli, ki obravnavajo razvojne probleme podeželja. Vrednost dela je v pestri zastopanosti različnih strok, ki se srečujejo pri raziskovanju podeželja. V zborniku niso nanizana le teoretična spoznanja, temveč nam s konkretnimi primeri dokazujejo možnos-

ti njihove uresničitve. Strokovnjaki različnih strok, ki želijo podeželju skladen regionalen razvoj, ga gotovo ne bodo prezrli.

Damijana Počkaj Horvat

Oder, K., 1992: Občina Ravne na Koroškem. Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja - 20. stoletje. - 324 str. + karta v prilogi, Ljubljana

Dela s topografsko vsebino s področja zgodovinopisja kakor tudi z etnološkega vidika nudijo geografu številna aktualna pričevanja, ki jih je vredno upoštevati, uporabiti in smiselno vgraditi v izsledke posameznih raziskav. Kajti raznovrstni rezultati raziskovanj na sorodnih področjih dajejo in ponujajo nove vrednote, s katerimi bogatimo dosedanje vedenje o slovenskem človeku, njegovih potrebah po povečanju prehrabnih pridelkov, o vsakdanjem utripu in načinu življenja itd. V vseh teh relevantnih spremembah, ki so bile značilne za posamezna območja kakor tudi v okviru posameznih socialnih slojev določenega območja, so zakoličene sočasne razvojne težnje in njihovi učinki pri spreminjanju in preoblikovanju pokrajin. Prav zato, da bi mogli objektivneje presojsati posamezne pokrajnotvorne dejavnike in procese, ki nastajajo ob spreminjanju pokrajinske fiziognomije, je potrebno evidentirati kar se da širok spekter naravnih, gospodarskih, proizvodno-predelovalnih, prebivalstvenih, družbeno-socialnih in drugih sestavin. Z njimi je mogoče zaznati in zarisati ter ovrednotiti tisti razvojni utrip, ki je vtisnil pokrajini in njihovim predelom svojstven pečat.

S knjigo K. Odrove smo dobili pregledno in izčrpno informacijo o etnoloških značilnostih Mežiške doline. V delu je podrobna razčlenitev temeljnih sestavin etnološke topografije, in sicer po področjih in območjih, kot so začrtana v shemi za tovrstna preučevanja. S tako razčlenjeno in obravnavano tematiko oziroma problematiko je bilo mogoče zaznati in ovrednotiti osnovne težnje v razvoju posameznih kulturoloških sestavin na področju materialne ali duhovne ustvarjalnosti. Hkrati s tem pa je bilo mogoče zarisati glavne značilnosti v razvoju posameznih prvin in sestavin na področju vsakdanjega načina življenja. To pa so nekateri tisti dragoceni dejavniki in sestavine, ki dajejo pokrajini enkratno, subtilno, svojstveno in neponovljivo podobo.

Vsebinsko je knjiga razdeljena v devet poglavij, ki predstavljajo bolj ali manj zaokrožene enote. V uvodnem poglavju, Opredelitev območja, so nakazane njegove zemljepisne in zgodovinske oznake. V naslednjem poglavju, Notranji ustroj območja, so takorekoč do podrobnosti evidentirane nekdanje in današnje družbe-